

Rézi, Rézi

A völgybe zárt falu felett áldomást iszik az Úr, fújja hozzá nótáját a szél, citerázva az ágak és falevelek húrjain. Poharából jócskán csurran a földre, napok óta megállás nélkül ömlik az eső és tombol a szél. Aranyidő, nagyon kell a víz embernek-növényeknek, s neki jó barátja a szél, nem bántja, ha fúj – morfondíroz magában a fogatlan vénasszony - hátán kevéske, az erős időben lehullott száraz gallyakkal.

Kell a szél és kell a fa tüzelőnek, mert még nem jött el a Kánaán, pedig olyan régóta várja. A hegyoldalból lezúduló esőáradat egyre erősödik, lába mellett sár indul útjára lefelé, a falunak véve irányt, s a néne egy magányos farönköt tapogat ki, hogy leüljön pihenni egy kicsit. Elfáradt és éhes. Szoroson maga mellé teszi a rózsét, hogy el ne sodródja az ár, a drága kincset, a fát, a meleget...

Fekete kendőjén nylon zacskó, hogy a feje maradjon száraz, hátán ugyanolyan fekete zsák, nehogy még tüdőgyulladást kapjon. Egyéb testrészét nem félti, azok úgyis fájnak, minek még védeni? Reszkető kezeivel a zsebeit kutatja, előhalássza a „köpeny” alatti rétegekből a gondosan elrejtett, megszáradt kenyérsarkot, anélkül soha nem indul útnak. Majszolni kezdi, egyetlen megmaradt ép fogával. Meg-megindulnak a „fejfedőn” összegyűlt esőcseppek, jól ívelt az útjuk, arcának ráncai egyenest a nyakába vezetik, s ott eltűnnek, csak egy kis viszketést érez mellkasán, amit kezével szétsúrol, s kezdődik minden előlről. Harap, majszol, melléhez kap, s közben fátyolos tekintettel néz maga elé, hallgatózik...

- Rézi! Rézi! – szólítja apja, aki már kislánykorában sem volt valami engedékeny vele. Ugyanúgy dolgoztatta őt is, mint fiútestvéreit, de azért néha-néha felkapta az ölébe, felemelte magasba, egészen a feje fölé, s sikongott örömeiben, mert mindenkinél nagyobb volt, még apjánál is. Aztán letette a földre, kezébe adta a kiskapát, s indultak a mezőre, együtt...

Támasza volt, szálfá, amelybe belekapaszzkodott a nagycsalád.

A szél is egyre erősebb, egyik kezével kapaszkodnia kell, hogy el ne dőljön, még jó, hogy az ágat nem tőből vágják ki, azt szorítja s az áldott kenyeret...

- Rézi! Rézi! – mosolyog feléje egy kissé meggyötört, de kedves arc, anyja hívja, hogy adogassa a frissen mosott ruhát, hogy ne kelljen hajolnia, fáj a dereka, kilenc gyermeknek adott életet, hát fáj...

Ezt szereti a legjobban, a frissen mosott ruhák illatát, s az anyjáét, amit a friss szellő összekever! Jaj, de finom! S a konyha illata is itt lebeg orra előtt! Egy évben kétszer is sütöttek tortát, a nagy ünnepek előtt, karácsonykor és húsvétban. Milyen jó illatok kergetőztek a konyhában! Vanília, citromhéj, s még rum is került néha a krémbe. Anyja csak kettőjüket engedte be a „szentélybe” – ahogy apja nevezte anyja felségterületét -, nővérét, a nagylányt és őt a kicsit. Mindent megtanult tőle. Igaz előbb csak kistálban adták kezébe a vaját, hogy fakanállal addig kavargassa, amíg kipréseli a vaj könnyét. Nem hitte el, hogy sírni tud a vaj is! Anyja játékosan biztatta, hogy próbálja meg mégis kicsalogatni, hátha sikerül neki.

Már az első cseppet megünnepelték, amikor az apró, kis könnyecseppek kigurultak a fakanál alól, jutalmul mindig egy nagypohár málnaszirupos borvizet kapott. S ha már végzett, vette volna a darálót, de sokáig nem engedték neki, hogy használja, mert egyszer, addig-addig nyitogatta annak a kis fiókját – kíváncsiságból -, hogy kiborult a tartalma:

- Rézi, Rézi oda lett a drága cukor! Pontosan annyi volt, amennyi kell a tortába, kiszámoltam, s tartogattam az ünnepre. - Aztán már csak nagykorában kapta kezébe a darálót. Akkor a krémbe kevés cukor került, az apja meg is jegyezte:

- Olyan más íze van! – Nem árulták el, karácsony volt, a szeretet ünnepe, ilyenkor nem illik beárulni senkit, sem büntetést kapni. A fenyőfa is benn állt a tisztaszobában, s nem vacogott a kinti nagy hidegben, mint ő most.

Egyre hidegebb van, húzza össze magán felsőkabátját, már mindkét keze szabad, a kenyér is elfogyott...

- Rézi! Rézi! – kiabálják bátyjai, akik épp a macskát nyomorgatják, a talpára félbetört dióhéjat kötöznek, s szerencsétlen állat – az ő kedvence -, négyfelé csúszott tappancsokkal hempereg a fűben, közben segélykérően néz rá és nyávog. Szeme megtelik könnyel, nem segíthet, néha olyan kegyetlenek ezek a fiúk! Panaszkodni sem lehet rájuk, mert ők a nagyobbak, de meg sem tenné, mert a testvérei, s azért mégiscsak kimentették tavaly a folyó sodrásából, amikor fulladozott. Igaz, oda is ők dobták be... Meg aztán ők vannak többen... Csak nagyapától és apától félnek, s a mogyorópálcától, amit kinn vágtak az

erdőben erre a célra, s mindig a sarokban a helye, addig, amíg el nem szárad.

Tapogatja maga mellett a rózsét, ez mind száraz, hamar eltörne, ha velük suhintana bárki is a gyerek fenekére...

- Rézikém, Rézikém, kicsi bogaram! – hajol feléje egy arc, jaj de csúnya, de ő mégsem fél, mert hiába nagy az orra, ráncos az arca, és majdnem fekete a naptól, de ő tudja, hogy ez azért van, mert öreg. Olyan idős ő sohasem lesz, mert gyerek marad mindenkor, s ez a nagyanyó pedig olyan finom pogácsát, pitét, meg fánkot süt, hogy sehol a világon nem készítenek finomabbat! Aztán, ha már megevett mindent úgyis kimenekíti szorító öleléséből egy magas, kedves öregember, aki csak hopp, feldobja a vállára, onnan a szekérre és mennek. A lovak patájának ritmusára nagyapa dalt költött - mert ő az -, s míg kiérnek a rétre, együtt énekelnek, feledve mindent, azt is, hogy ő a legkisebb. Csak azt várja, hogy megálljon a szekér s a rét virágai között pillangókat kergessen. Aztán mezei virágokat szed, amit anyjának visz haza rendszerint kókadozó fejjel. Van ideje bőven, még a bogarak játékát is nézheti a fűben, míg papa kaszál, s még a bárányfelhők tutajozását is nézheti az égen, de ebben a játékban szempillái hamar elbágyadnak, hunyná be szemeit, s mire elaludna, papa ismét felteszi a szekérre, de már nincs nótaszó, elfáradtak mindketten. Amikor hazaérnek az öreg csak annyit mond:

- Itt a kicsi, lányom dugd az ágyba!

De jó is lenne aludni, megfogni a faragott ágy támláját, még érezni benne az erdő illatát, s a

faforgácsét, amelyek csak úgy röpködtek szanaszét munkaközben, amikor papa mindentudó késével megalkotta az ő nagylányos ágját...

- Rézi, Rézi! - kiabálnak az emberek -, siess haza! Hívd apádékat! Az öreg felkötötte magát egy fára! Siessenek, hívjanak papot is! - S ő szalad, mert már tudja, hogy az mi, egy barátnője is ugyanezt tette, mert nem engedték hozzámenni ahhoz, akit szeretett. Csak még hitetlenkedik. Az ő papája? Aki olyan szép dalra tanította? A lovak patájának ritmusára? Nem lehet! Nagyanyót csak most egy hete temették el! Akkor nem volt semmi baja. Anyja és apja is csak egyre mondogatták, hogy mennyire féltették az öreget, de ő olyan bátran viselkedett, mint egy igazi férfi!

A temető felől fúj mindig a szél, most is, csak nem csendesedik... Azért járnak vissza a lelkek - mondogatták mindig az öregek -, de ő már tudja, hogy csak a rosszakat ijesztgették ezzel, ha már a pálca sem használt...

Azért mégiscsak fúj, egyre erősebben fúj, és szakad az eső megállás nélkül...

- Rézi! Rézi! Szerelmem! - Öleli lágyan egy hang, s beleszédül, mint lakodalmán, amikor forgott vele a világ a menyasszonyi táncban.

Dörög s villám csap le a fák közé, lábaiba belenyilall a fájdalom, amit olyan sokszor érzett, s el is felejtett hamar, amint sorra születő gyermekeit karjaiban tarthatta.

Hogy cuppogott kicsi szájuk szoptatás közben, csurgott le ajkuk mellett a dús anyatej, mint most az eső, eláztatva köntösét. Még érzi illatukat, s csillogó

szemeiket is látja, ha összehúzza a magáét, amelyben megtörik a fény a vízen át, és amelyeket soha nem felejt. Olyanok voltak, mint most fenn, a felhők mögül elő-előbújó csillagok...

A szélben az erős karokat érzi, amelyek olyan szorosan, de gyöngéden ölelték át, ha baj volt, ha előlről kellett az életet kezdeni.

A rőzse! Fájó kezeivel kutatja-keresi, hogy megvan-e maga mellett, hisz kell a meleg, hányszor segítette ki őket a bajból a nyáron összegyűjtött száraz ág! Hogy pattogott a tűz, s mennyire örvendtek neki a gyerekek!

S még érzi a fájdalmat, amikor lehanyatlott az öt tartó kéz, amelyet egészségének teljében vitt el a front. Valahol a messzeségben, lehet egy ilyen helyen, a fák tövében nyugszik a test, legalábbis ő úgy képzelte el, mert nem fogadhatja el másképp a halált, csak, ha az szép, mert annak kell lennie, ha urát magával ragadta...

Valahol sírja felett most ugyanúgy zokog az idő, mint itt, e helyen...

- Rézi! Rézi! Rézi mama! - hozza feléje valamerről a hangot a viharos szél! Arca, szeme tele vízzel, nem lát, csak homályosan, csak annyit, hogy közeledik valaki. A nagypja! Egyre csak jön, még közelebb, közelebb, s ismételteti:

- Rézi mama! Rézi mama! Végre megvan! Hogy mi mennyit kerestük! A sárlavina elvitt mindent, nem vette észre? Jaj, Istenem, de jó, hogy a farönkre ült, elragadta volna magát is az ár, ami majdnem elsodorta az egész falut! Mami! Mamikám! - Veszi ölébe fia - kiköpött nagypja állapítja meg még magában az

öregasszony, de pillái nehezek, mint akkor, amikor a báránnyelűk játékát nézte -, emeli a pehelykönnyű testet, szorítja magához, hogy melegítse, de közben korholja:

- Már megint elkószált, s mi nem vettük észre, hogy a hegynek tart! Bár tudhattuk volna, hisz ez a mániája! Mamikám már nem kell rózsét gyűjteni! Van fa elég az udvarban – bükk, tölgy, amit csak akar! Mit beszélök én itt hiába! Úgyis kijön minden alkalommal, ha nem figyelünk magára!

- Hínak fíjjam! Hínak a fák s a virágok a tisztáson! Ne haragudj, a szél szól hezzám, s mennem kell, mert csak azt hallom! Ne haragudj, ne haragudj reám fíjjam!

A szél erejét veszve elcsendül, csak lágy szellőként kíséri Rézit, s dúdolja fülébe a nagyapjától tanul dallamot. Az esőfellegek is messzire szálltak üresen, már csak a levelekről hulló cseppek kopognak ritmust az öregasszony dalához. A faluban már pislákolnak a lámpák, a sártenger közepén estebédre terít mindenhol a ház asszonya.

Rézivel a fia hazaér, de ő már alszik, s nem is veszi észre, amikor az nagylányos ágyába fekteti, a sarokban vigyázva áll őrt a mindenkori mogyorópálca...